

ELEMENTS MAJORS DE LA CONJUNTURA

Aquest text presenta un resum senzill però ampli,
apte per ser tractat i reelaborat en treball de grup.
A Internet el trobareu bastant més ampli.

ALEJANDRO VON RECHNITZ

Panamà

1. Les xifres mateixes de l'empobriment

Mil dos-cents milions de persones *viuen* al món amb un dòlar diari. A Amèrica Llatina (A.L.), els pobres eren, el 1985, el 41% de la població; el 1990 eren ja el 46%. Es calcula que en aquest moment els pobres d'Amèrica Llatina són ja més del 60%. Si les xifres, com a tals, no ens diuen res, potser ens *digui* una mica més o ens ho *digui* en veu una mica més alta la visió diària dels milers de llatinoamericans, adults i nens, que veiem en tots els carrers de les nostres ciutats, dormint o estripant bosses d'escombraries per trobar alguna cosa per menjar.

2. Però és que, a més, hi ha nous empobrits

La crisi econòmica, denominada cosmèticament com «desacceleració econòmica» i, sobretot, els ajustaments estructurals conseqüents, han arrossegat cap a la pobresa amplis sectors de la classe mitjana i els treballadors dels sectors industrial i de serveis. I no parlem del desastre que ha caigut a sobre dels agricultors dels nostres països, com a efecte de la «globalització» neoliberal. Tots els grups d'ingressos baixos i mitjans s'han vist clarament arrossegats per aquesta marea en contra dels seus esforços per sobreviure.

3. La desigualtat creix

Creix l'escletxa entre els rics que ho tenen tot i els pobres que no tenen res. Les 400 persones més riques dels EUA tenen actius per valor d'un bilió de dòlars (cada un). Abans, quan un pobre guanyava un dòlar, un ric en guanyava 31. Ara en guanya 61. Brasil, Mèxic i Panamà es barallen en el rànquing de la pitjor distribució de la riquesa, qui s'emportarà els tres pitjors llocs?

Precisament amb mecanismes com el del deute extern, la desigualtat es va convertint en terrible i irremeiable. James Wolfhenson, president del Banc Mundial (BM), declara que el deute dels 62 països més empobrits no es pot anul·lar perquè el BM quebraria. Això significa simplement que el capital dels 62 països

més empobrits del món constitueix el fons del BM. El BM és ric *perquè* nosaltres som pobres o, pitjor, nosaltres som pobres *perquè* el BM tingui fons. Hi ha una forma més honrosa per tancar les portes del BM que condonant els deutes dels 62 països més empobrits perquè surtin de la seva pobresa?

4. La major crisi de desocupació des dels anys 30

El neoliberalisme pensa que una bona part dels éssers humans simplement sobra, és «d'un sol ús». Per què mantenir amb salut o donar educació a gent que no trobarà feina o, amb altres paraules, no produirà guanys als empresaris? Per què ocupar dones si elles tenen dret a prestacions especials per maternitat o lactància? El neoliberalisme ens recorda a aquell gran polític romà que *alliberava* els seus esclaus quan quedaven inútils per accident o vellesa. Una vegada més: quan l'únic que importa són els diners, el primer que no importa és la gent.

5. La globalització neoliberal

De fet, és el capital financer internacional el que governa el món, dictant les polítiques que han d'adoptar els països pobres, dirigint clarament les seves economies amb els tan famosos ajustaments estructurals. La *sobirania* s'ha reduït. Els dictàmens del FMI, del BM i de l'Organització Mundial del Comerç mantenen la dominació real sobre els nostres països. Així, l'Estat ha de reduir-se a gran *convidat de pedra* i es desresponsabilitza de la salut, de l'educació, l'alimentació o l'habitatge de la comunitat.

El neoliberalisme causa, de fet, més morts que les dictadures militars o malalties com la sida. L'economia està *organitzada* de tal manera que produeix, cada 24 hores, almenys 70.000 morts. Les *maquiles* són l'exemple perfecte del que tots podem esperar de l'empresa ideal del neoliberalisme.

Que ens quedi clar: la vida dels pobres, digui el que digui el sistema imperant, ha d'estar per sobre de les exigències de la competitivitat i del mercat. Un sistema que exclou, com a sobrants, immenses majories d'éssers

humans és i serà sempre un sistema inhumà, anticristià, antievangèlic.

6. Els militants cristians deserten de l'Església

En els últims 20 anys els pobres senten clarament com se'ls fa retrocedir en l'interès de les estructures de l'Església. La pastoral de l'Església s'ha anat limitant a projectes ínfims de simple acompanyament, no a accions més estructurals. La pastoral de l'Església s'ha centrat en temes que tenen a veure amb la interioritat, mètodes d'oració, autoestima, amb maneig de sentiments... S'ha silenciats tot el que parli d'alliberament. Es fa callar els profetes des de dins de la mateixa Església. Es parla contínuament d'inculturació i d'ecumenisme, però no es deixa moure als qui volen viure'ls realment. L'Església es considera la mare i defensora dels pobres, però apareix, en els mitjans de comunicació, contínuament, justificant i beneint el sistema que els produeix i els explota.

7. Hegemonia del neoliberalisme en els m.c.s.

Jutjant pel que veiem cada dia i a tota hora a través dels mitjans massius de comunicació, tot està en venda, tot té preu. Quan es parla de *valor* el que prioritàriament ha de tenir-se en compte és el valor econòmic. Els mitjans entretenen venent o venen entretenint. En qualsevol dels casos es tracta de distreure els ciutadans dels fets i de la realitat. *S'informa* per desinformar. Es predica que l'únic que importa són els diners i el sistema neoliberal que els impulsa.

8. Declivi de les organitzacions populars

S'ha desprestigiats, intencionalment, tota organització popular, alhora, que s'ha desprestigiats (amb bastants més raons) les organitzacions polítiques partidistes. El neoliberalisme es burla contínuament de totes les utopies i de tot projecte històric. Només sobreviure es presenta al poble com a única meta. Els sectors populars d'A.L. estan passant per una situació de depressió psicològica col·lectiva.

9. Neodarwinisme social

Es tracta de la supervivència del més fort. Com que el més fort és el govern dels EUA, intervé, usant tots els pretextos imaginables, en la política, l'economia i la cultura dels nostres pobles. Darrere de cada pretext apareix sempre el militarisme. Abans era el perill comunista, ara són les drogues, després... El Pla Colòmbia és l'exemple evident de l'intervencionisme dels Estats Units que busca readequar la seva dominació en

l'hemisferi després de la guerra freda. A Panamà no han acabat d'anar-se'n que ja volen imposar de nou la seva presència dominant. El mateix passa a Hondures i a Equador, a Perú o Bolívia.

10. El tràfic de drogues

El que molesta als EUA és que el negoci de les drogues (per a l'únic per al qual el neoliberalisme no recepta la solució de la lliure empresa i la competència) no estigui controlat per ells mateixos sinó des del Sud. El negoci de les drogues és manejat per una transnacional de grans empresaris llatinoamericans. Per què no entren els EUA el seu poder militar i tecnològic per impedir l'entrada i la venda de les drogues al seu propi territori? En aquests moments la marihuana és el tercer cultiu en importància a Estats Units (després del blat de moro i del blat). Per què no els fumiguem des d'un avió? Califòrnia és el primer productor mundial de la marihuana, seguit per Oregon i Hawaii. Per què no usen un «Pla Califòrnia»?

11. El blanqueig de diners

Sempre s'han blanquejat diners: amos de prostíbuls, països productors d'armes, d'armes químiques... sempre han *netejat* els seus diners invertint-los en empreses socialment acceptables. Els grans bancs nord-americans no imposen als seus clients els controls que el govern nord-americà exigeix als nostres bancs llatinoamericans. Cap país del món *renta* tants diners com els EUA.

12. El dany a l'ecologia

La mineria a cel obert causa danys ecològics a vegades irreversibles en molts dels nostres països. Els grans països, els països rics, bloquegen tota norma que limiti el seu consumisme i l'explotació antiecològica. La depredació del medi ambient, a través d'una industrialització, està destruint la vida del planeta. Els EUA es neguen a firmar cap compromís que els impedeixi seguir-ne sent l'enemic públic número u de l'ambient natural del planeta Terra. Tot ha de ser sacrificat davant de la riquesa material nord-americana.

13. La iniquitat de la justícia

Teòricament tots som iguals davant de Déu i davant de la llei però, com ja se sap, sempre n'hi ha uns «més iguals que d'altres». Les presons són per als pobres. Allà, només els pobres es podreixen, mai es regeneren. Els poderosos s'amnistien entre ells, sobretot si són militars, per molt assassins que siguin.